

A'
TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSEG'
ENGEDLMÉVEL,

Nro 49.

Költ Bétsben, Karátson Havának (Décembernek)
19-dik napján 1797-dik Elztendőben.

Békességes és Hadi Környülállások.

Ts. Kir. Generális Gróf *Merveldt* ismét
viszsa ment Mannheimból Rastadtba; on-
nét pedig Bétsbe érkezett.

A' Rajna' két meljékeit oda kezdte
már hagyni a' Ts. K. Ármádia, 's az örö-
kös Ts. K. Tartományok felé takarodik.
Tsak egy rész marad hátra belőle, mely
a' Német Birodalom' némely más Rendjei-

C c c

nek Katonáival együtt Feldmarschalllieutenant Báró *Stader* kormányozása alatt mind addig a' Rajna' meljékénn leszsz, míg vége nem szakad a' Rastadti Békesség-alkunak, melynek el kezdése meg-eshetett *Bönaparte*' jelenléte nélkül is, minthogy *Treilhard* és *Bonnier*, kik Rastadtban maradtak, éppen azzal a' telyes hatalommal vagynak fel-ruházva a' Fr. Direktórium által a' Rastadti Békességalkura nézve, mint voltak *Lille* (Ryssel) Városában az Ánglus Követtel Lord *Malmesbury*val tartott Békességalkura nézve. — Ts. K. Minister Gróf *Metternich*, Dec. 2-dikánn érkezett Rastadtba.

A' meg-hólt Pruszfiai Király, tsak egy Követet rendelt vólt Rastadtba, Báró *Jakobi-Klöst*' íszemélyjében, a' ki Londoni Követje a' Berlini Udvarnak; de a' mostani Király, nagyobb tekintetet akarván adni Rastadti Követségének, nevezte ennek első Tagjává, a' Regensburgi Gyűlésnél lévő Követjét, Gróf *Görz* Státus-Ministert; 2-dikká, az említett B. *Jakobit*; 3-dikká, az Alsó-Rajnai és Vesztfáliai Kerületnél lévő Directoriális Ministerét *Dohm* Belső-Tanátsos Urat; 's melléjek adta Secretáriusoknak *Bernstorff* és *Finkenstein* Grófokat.

A' Frantziák által el foglaltt Rajna-bal-meljéki Német Tartományoknak sorsa

a' Rastadti Békességekötéstől függ. Mostani állapotjokról ezenn Tartományoknak, hofszas előadásokat közlének a' Német-Birodalmi Újságok, a' melyeknek summája rövideden ebből áll: 1.) hogy a' Franzziák, katonai exekútzió által szedik bé az azokra ki-vetett adókat; 2.) hogy minden Tisztviselőktől és Papoktól Fr. Republikánus esküvést kívánnak. 3.) Az ezen esküvést nem telyesítő Papokat által küldik a' Rajna' jobb meljékére.

A' Portugalliai Udvar, nagy kísérteteknek vágyon ki-tétetve, a' Hadfolytatásra, és a' Békességekötésre nézve. Egy felől t. i. a' Spanyol Ministérióm, vagy inkább Hertzeg *Alcudia*, a' ki maga téfz most mindent Spanyol-Országban, a' Királyné' és a' Király' meg egyezésével, és a' ki, az óltától fogva, hogy Feleségül vette Néhai Spanyol Királyi Hertzeg *Lajos Antal* Leányát: Rokonává lett a' Portugalliai Udvarnak is: telyes igyekezettel törekedik reá beszéllení ezen Udvart a' Franzziákkal magánössen kötendő Békességre, a' minthogy ebből az okból nem is erefszített bé eddig Fr. Katonaságot Spanyol-Országba, Portugallia ellen. — Más felől az Angliai Ministérióm, igen roszfz következéseivel ijjesztí Portugalliát a' Nagy-Britanniától való el szakadásnak, melyre ugyan azért nem is határozta még meg

C c c 2

magát a' Portugalliai Udvar, hanem *Pom-
bal de Pombeira* Grófot Londonba kül-
dötte, 's az által eleibe terjesztette a' Lon-
doni Udvarnak azon ajánlásokat, melyek-
kel a' Spanyol Udvar akarja őtet reá ven-
ni a' különös Békességkötésre.

Spanyol-Országból az eddig vólt Párisi
Követ Márki *del Campó* helyébe Gróf *Ca-
barrust* rendelte a' Király: minekutánna
fel nem vállalta ezen Gróf a' Finántz-Mi-
nisterséget, melyel meg-kínáltatott. Ez a'
Gróf az Attya annak a' mind magáról,
mind Férjéről nevezetes szép Párisi Me-
nyetskének *Tallienné* Ifjú-ászfzonynak. —
Párisból Spanyol-Országba, oly kívánság-
gal küldődik az új Fr. Követ *Truguet*,
hogy siettesse a' Spanyol Hajósseregnek
*Cádiz*tól való ki-indulását. — A' Hollandüso-
kat is erőssen sürgeti a' Fr. Direktórium,
hogy tengeri erejeket; mentől elébb hasz-
navehető állapotba tegyék; 's a' *Dünkir-
cheni* partok felé indítsák, melyekre szá-
mos Fr. Katonaság gyülekezik öszsze *Ber-
nadotte* Generális' kormányozása alatt. A'
Batáviai Nemzeti-gyűlés hozzá is láttat,
valamint tsak lehet, minden Kikötőhe-
lyekben, a' hadakozó- és szállító-hajók fel-
készíttetéséhez: de arra a' Feltételre tsak
42 Tagok állottak; és 44-en nem, a' mely-
fzerént tartoztak volna Batáviának Lako-

si, jövedelmeknek 8 procentó részét áldozni fel a' Respublikájok tengeri erejének jobb karba való állítására.

Az Ángliai Ministériom, *Duncan* Admirálisra bízta a' *Dünkircheni* Fr. Kikötőhelynek szemmel-tartását. Ezt a' diadalmas Vezért nehezenn kerülné el a' Fr. Sereggel *Thilorier* is, kiről írtuk, hogy a' levegőégben szándékozik egy nagy Mongolier'enn Angliába: már azolta pedig második Tudósítást is tett közönségesse, melyben még bátorságosabb utat projektál a' levegő-éginél, t. i. a' víz alatt, 's az ő képzelődése szerént oly erővel omlának ki a' Frantziák Nagy-Britannia' partjaira, mint a' milyen frissességgel származott egyszerre *Vénus* a' tenger' tajtékjából. — *Thilorierről* való ítélletével a' *Gazette Nationale* nevű Párisi Újságnak nagyon meg-vagyunk elégedve; mely azt írja, hogy ha még nem egészen Bolond is szinte *Thilorier*; de a' mint látszik, nem meglepő van ugyan csak a' megbolondulástól.

Egy *Chevalier* nevű Frantzia Polgár azzal biztatja Hazafi-társait, hogy Ő új nemét találta fel a' hajdani elólthatatlan Görög tűznek, és azt ha ki-lövi puskából valamely hajóra: az meg-gyúlad legottan és el ég. Késznek mondja magát,

élete' veszedelmével is meg-próbálni ezen ritka találmánnyának foganatját.

A' Frantziáknak Angliával folytatandó hadakozására ily jegyzést tefz egy Párisi Levél: „Tudni való, hogy Lord *Malmesbury*, azért hagyta el főképpen *Lille* Városát, mivel nem vólt hatalma megígérni, a' Hollandusoktól el vett minden Birtokoknak Anglia' részéről lejendő vízfizadattatását. Ha tehát igazat kell szólni: mi tsupán a' Hollandusokért folytatunk hadat, kiknek egész Tengeri-erejek, áll most: két 74 ágyús hajókból; két 64, és két 56 ágyúsokból, de a' melyek igen meg-vagynak rongálva; 7 Fregátokból, melyek között a' leg-nagyobb 40, a' leg-kissebb 24 ágyús; és egynehány 14, 12, 6 's 4 ágyús hajótskákból. Ily rettenő erővel akar minket segíteni Hollandia az Anglusok ellen, kiknek leg-alább is nagyon 600 különbkülönbféle nagyságú hajók. Száznegyvenre számláltatnak tsupán az olyan hajójaik, melyek között a' leg-nagyobb százötz, és a' leg-kissebb hetven ágyús.

Párisi panaszok: 21-dik Név. től fogva 29-dikig, 15-re ment a' Frantzia földön ki-rablott Kurírok' száma, kik mindnyájann Leveleket 's pénzt is vittek. — Név. 28-dikán, Páristól egy óránnyira állottak el némely Gonosztévők a' Külső dol-

gokra ügyelő Minister' egy Inassának az útját, el vették a' nála volt Leveleket 's magát meg-ölték. — A' Belső dolgokra ügyelő Minister egy Kerülő-Levelet intézett a' Közönséges-társaság-osztályjaihoz, melyben keserves ki fejezésekkel tesz szemrehányásokat, az új Kalendáriomra és a' Respublikánus Innepekre való nem figyelmezésért: minekokaért a' Direktórium szorosan meg-parantsolta, hogy a' Nemzeti-Innepeket 's minden tizedik napot, az úgy nevezett Decadikat nagy tisztelettel meg kell ülni. Átsi, Kőművesi, és más közönséges munkákat nem szabad azokon tenni; nem szabad semmi névvel nevezendő portékákat is árulni.

Londonból Növ. 26-dikán: — „*Fox Úr*, a' Barátihoz intézett Írásában ígéri, hogy rövid időn meg fog ismét jelenni az Ország-gyűlésben: mely maga meg-határozásáról *Fox Úrnak*, azt tartják itten, hogy a' Királyjal tartott magános beszéllgetésének egyenes következése.

A Békesség-kötés' Tzikkelyeihez tartoznak még e' következendők is:

17.) Ő Felsége, a' Tsászárs, Magyar 's Tseh-Országok' Királya, a' részre nem hajlás (neutrálitás) fundamentomai szerént, bé nem botsáthat a' maga Kikötőhelyeibe,

többet hat hadi-hajóknál, akár egyik, akár másik had-folytató Hatalmasságéi légyenek azok.

18.) Ő Felsége a' Tsáfzár, Magyar's Tseh - Országok' Királyja, fogadja, hogy Breisgaut által-engedi a' Modenai Hertzegnek, azon kárnak ki-pótolása végett, melyet vallott ezenn Hertzeg, Örököseivel (*Ferdinánd Fő Hertzeg Feleségével 's Magzativál*) együtt, az Olasz - Orzági Tartományainak el vesztése által. Breisgaut, éppen oly feltételek alatt fogja bírni a' Modenai Hertzeg, mint birta Modenát.

19.) A' mely fekvő jószágokat személy szerént birtak 's el adtak Ő Kir. Hertzgeségek, *Károly Fő-Hertzeg*, és *Kristina Fő-Hertzegasszony*, a' Fr. Respublikának által-engedett Tartományokbann, viszfzaadattatnak nékiek oly feltétel alatt, hogy azokat 3 eszt. dők alatt el adják. Ugyan ez a' régula fog tartatni, azon fekvő, és személyt illető jószágokra nézve is, melyeket Ő Kir. Hertzgesége *Ferdinand Fő-Hertzeg* bír a' Cisalp. Resp. földjén.

20.) Rastadtban, tsupán a' Német-Birodalomnak, 's a' Fr. Respublikának Plenipotentiáriussáiból álló Gyűlés fog tartatni, a' két Hatalmasságok között kötendő Békesség végett, mely Gyűlésnek el kell kez-

deni az alkut ezenn Kötés' subscribálása után egy Hónappal, vagy még elébb is.

21.) A' mind két Félnél lévő hadi Foglyok, és a' had közben el vitt vagy adott Kezesek, a' kik még el nem botsattak; vizfsza fognak adattatni, ezen Kötés' subscribálásától számlálva, 40 napok alatt.

22.) Attól a' naptól fogva, melyen ezen Kötés' Ratifikátziói által fognak vevődni, meg-szűnnek mindenféle adózások, szállítások, 's köteleztetések, melyeknek helye vólt az Egyező Hatalmasságok' Státusaibann.

23.) Ő Felsége a' Tsászá, Magyar ' Tseh-Országok' Királyja, és a' Fr. Respublika, a' rangra 's egyéb tzeremóniákra nézve, éppen azt a' rendet fogják tartani mely vólt állandóul a' had előtt. A' nevezett Felség és a' Cisalp. Resp. egymás között azokat a' tzeremóniákat fogják tartani, melyek szokásban vóltak, az említett Felség, és a' Velentzei Respublika között.

24.) Ezen Békességekötés, köz, a' Batáviai Respublikával is.

25.) Ezen Kötést Ő Felsége a' Tsászá, Magyar 's Tseh-Országok' Királyja; és a' Fr. Respublika, mátol számlálendő 30 napok alatt, vagy ha lehet elébb is,

subscribálni fogják, és a' Rátifikátziók, il-
lendő módra fognak által-vétetni költsö-
nösen Rastadtban.

Készült és subscribáltatott *Udine* mel-
lett *Campoformidóban*, 1797. Oct. 17-di-
kén, (az egy meg-olthatatlan Fr. Res-
publika 6-dik eszt. je Vendem. Hónapjá-
nak 26 dikánn.)

Márkéze Galló.

Bonaparte.

Gróf Cobenzel Lajos.

Gróf Merveldt.

Báró Degelmann.

A' néhai Velentzei Respublikához tar-
tozott *Terrafermának* azon részében, mely
a' Ts. K. Felség' birtokába jött által, ne-
vezetes helyek: *Verona*, *Pádúa*; *Vicen-
za*, *Porto-Legnagó* Erősség; *Adria*; *Ro-
vigo*; *Este*; *Castel-Franco*; *Bassano*; *Tre-
visio*; *Feltre*; *Bellune*; *Aviano*; *Torre*;
Cadore; *Belgrado*; *Latisana*; *Marano*;
Gemona, *Palma-nuova*; *Udine* 's a' t.

Velentzei Dalmátzia' Püspökségei,
melyeknek neveit viselték eddig is Titulá-
ris Püspökeink ismét visszajöttek most
a' F. Magyar Király' birtokába, úgymint:
a' *Vegliai*; *Arbai*; *Ansáriai*; *Kortzolai*;
Almisi; *Makáriai*, *Tinnini*. *Veglia* Szi-
gete; az *Adriai* tengeren fekszik, közel
Fiume Városához; *Arbe* Szigete, nem kü-
lönben *Osero* is (melyben vagyon az *An-*

szai Püspökség) szomszédjai *Vegliának*. *Curzola* Szigete, melyben vagyon a' *Korzzolai* Püspökség, melészze esik Fiumétól, mert éppen a' vége felé fekszik Dalmátziának. Ezen négy Szigeteknek a' Fő-Városai is hasonló nevűek mint magok. Dalmátziának nem-tengeri részében fekszenek *Almissa*, *Macarsca*, és *Tinen*, melyekről neveztetnek az *Almisiai*, *Makáriai*, és *Tinnini* Püspökségek. — — Jöttek által két Albániai Püspökségek is, t. i. *Kattaroi* és *Biduai*. Ki érvén az Ember Dalmátziából, a' *Ragusai* Respublikátska' birtokaihoz jut, melyeken keresztül menvén *Cattaro* és *Budua* Városokat találja a' tenger-partján.

A' Drivefzti és Skutarii Püspökségek is Albániában vagynak, de már ezek a' Török Birodalomhoz tartoznak.

A' Római Udvar Birtokai' széleihez küldetett Cisalpinus Katonáknak, négy ezer Lengyelek is indultak még utánnok Mediolánumból Növ. 23-dikénn.

Colli Generális, kiről írtuk vólt, hogy Tsászár Ő Felsége' szolgálatjából a' Római Udvar' szolgálatjába ajánlotta magát által vette már vezérlése alá Pápa Ő Sz.sége' Seregét.

Elegyes Tudósítások.

Helvétzia: A' Graubündteni Kántonnak

meg-hagyta *Bonaparte*, hogy *Veltlin* Tartományja, 's az ehez tartozott *Chiavennai* és *Bormiói* vidékek, melyek, mind együtt a' nevezett Kántonnak valának régi tulajdonai, jövendőre, örökössenn a' R. Cisalpinához kaptassanak. Meg-bízta azonban *Bonaparte* a' Graubündtenieket, Növ. 11-dikénn hozzájuk intézett Írásabann, a' Fr. Respublika' barátságával és védelmével, ha illendőképpen viselik ahhoz magokat. Ezenn ígérethez bizván a' Graubündteni Lakosok nagyobb része 150 Deputátusokat küldött *Chur* Városába, hogy tanátskoznának az Igazgatás' formájának meg-változtatásáról. Ezen Deputátusok' Gyűlése, Deputátusokat küldött *Bonaparté*hez *Rastadt*ba, kik mivel nem érték már *Rastadt*ban *Bonapartét*, Párisba is utánna indultak oly jelentéssel, hogy az előbbeni Kormányfűk' Tagjai mind árestálva vagynak, 's készek a' Graubündteniek jobbítani a' magok előbbeni Konstitútziójokat: minekokaért, ne szakassza el tőlök *Veltlint Bonaparte*. — A' Basileai Respublika' részéről is rendkívül való Követségben ment Párisba ama' nevezetes Polgármester *Ochs* Úr. — Sok Párisi Újságírók nyilván írják, hogy a' Fr. Respublika ugyan Helvétziát meg-hagygya a' Maga-Uraságában; de azt el múlhatatlannak állítják, hogy Helvétzia' mostani

Konstitúziójában nyomos változtatások ne történjenek.

A' Cisalpina Respublikából, *Bonaparte*' rendelete szerént, ki nem mehetnek az Ifjak, 20 dik esztendejek előtt külföldre, tudományok, mesterségek, vagy kereskedés' tanulása végett.

A' Cisalpina Respublika Direktóriumának javasolta *Bonaparte*, hogy az Újságokat, ne engedje eszt. eig Censura nélkül kiadni: mely javaslására *Bonaparténak* nem állott reá a' Törvényhozó-Tanáts: azt azonban nem ellenzette, hogy a' Direktórium pénzt veressen *Bonaparte* emlékeztére; mely pénznek egyik oldalán *Bonaparte*' képe szemléltetik ily felülírással: *Az Olasz-Országinak*. Ezen emlékeztető pénz, arany darabokban küldődött a' Fr. Direktórium' Tagjainak, a' Törvényhozó-Tanáts' Tagjainak pedig ezüst-darabokban.

A' Toskánai Nagy-Hertzeg, által akarja engedni *Lunigiana* nevű Tartományát a' Cisalpina Respublikának, oly feltétel alatt; ha Ez meg-egygyez benne, hogy a' Nagy-Hertzeg a' maga Birodalmához kapcsolhassa a' helyett a' Luccai földet.

A' Spanyol Ex-jesuiták; mind visszahívattatnak Olasz-Országból: és a' kik vissza nem mennek, el vesztik fizetésse-

ket, ha csak meg nem mutathatják, hogy beteges állapotjuk gátolja vízfűzamehetéseket.

A' Berlini Tudósítások ditséretére írják a' mostani Királynak, hogy Iffjú Fejedelem' létre is nem szorítja magát szükségtelenül a' tzeremóniákhoz; és a' valóságos nagyságot nem keresi a' tsupa külsőségekben. Ezen nemes együgyűségnek jeles példájául hozzák fel a' többek között, egy mindjárt azonnapi teledetét a' Királynak, a' mely nap reá szállott az uralkodás. A' mint t. i. leült volna ebédelni: látja hogy nints ott *Jachau* nevű Adjutánsa; kérdi tehát: *Hol legyen Jachau?* — Felelnek, hogy nem mert megjelenni: minthogy még csak Kapitány. „*En nem lettem más Emberré,* monda a' Király, *minden a' régi állapotban marad nálam. Jachau, továbbra is velem ebédel; valamint az előtt.* — A' Polgárságnak, pártfogását; 's a' Papságnak különös figyelemességét ígérte az Iffjú Felség. Igérté nevezetessen, hogy nagy gondja lesz a' közönséges Tanító-helyekre, ily arany-mondást ragasztván ezen ígéretéhez: „*Uraim! engedjenek nekem időt: elébb meg kell vizsgálnom: Mit tehetek haszonnal?*

Belgrádbann, nagy rémulést okozott Dec. 6-dikán egy Tatar, a' ki oly híra-

dással érkezett oda, hogy egynéhány ezer Vidini pártos Törökök nem vólnának mesz-
szebb *Belgrádtól* 12 óránnyi járó földnél,
's oly szándékkal akarják meg-támadni Bel-
grádot, hogy bé-rontsanak abba diadalma-
san, vagy előtte végezzék vitézül életeket.
Ezen kedvetlen Tudósítást közlöttes más
nap délelőtt a' Belgrádi Basa a' Zimoni
Komendánssal is. A' Keresztyén és Zsi-
dó Kereskedők, féltöbb portékáikat nagy
sietséggel szállították által Zimonba.

B é t s.

Ő Felsége' parantsolatjából el kell in-
nét távozni a' Pensionistáknak, akár Ka-
tonai akár Civilis rendből lévők, 's akár
Férjfiúi akár Afzszonyi nemből valók lé-
gyenek.

A' Dunameljéki Magyar Insurrectió'
Districtuális Generálissaihoz (Hertzeg *Esz-
terházy* és Gróf *Pálffy* Generálmájero-
hoz) egy Staféta érkezett ide Budáról a'
múlt Szombaton, oly értelmű Írásával Ki-
rályi Fő-Hertzeg Nádor Ispányunknak, hogy
minekelötte el öszlana az Insurrectió, meg
kell tudni mind a' Tíztektől, mind a'
Közemberektől, kik akarnának közszülök
Ármádiai Reg. eknél katonáskodni. A'
Közembereknek ha tetszik, mindjárt fel-
vétetnek Huszárok közzé. A' katonáskod-
ni kívánó Tíztekre nézve, kegyes köz-

benjárását ajánlja jó Nádor-Ispányunk Ő
Felségénél.

* * * * *

Tudósítás.

Jus Consuetudinarium Quadripartitum Hungaricum nevű Munka éránt, oly Jelentést tettünk vala, hogy a' kik megakarják azt szerezni: hozzánk küldhetik neveiket: de most jelentjük, hogy későbbi meg-határozás szerént, nem Bétsben jó már ki a' nevezett Munka, hanem Horváth-Ország' Fő-Városában Zágrábban, *Novofzel* névről neveztetett Ts. Kir. privilégiáltt Könyvnyomtató-műhelyben. A' kik tehát meg-akarják azt szerezni; egyenesen írhatnak *Novofzel* Úr' említett Typographiájához; 's a' számokra rendelendő Könyvet meg kaphatják a' jövő esztendő' Áprilisse után, író-papíroson, 4 for. 30 xrokért; nyomtató-papíroson pedig 3 for. 30 xrokért, azon Tóldalékokkal egyetemben, melyekről mi emlékezetet tettünk volt előbbeni Híradásunkbann. Bétsbenn *Hörling* Könyváros a' Bognergasse nevű Útszábann; Pesten pedig az Universitas' Könyvárossa bé-veszik a' Subscriptziókat. Mi a' hozzánk küldött neveket által adtuk; *Hörling* Úrnak.